

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α
ΤΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 2
ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ 29 - 1 - 2018
ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 17

ΘΕΜΑ 1^ο ΗΔ: Παρουσίαση ετήσιας έκθεσης του Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, για το έτος 2017.

Στην Τρίπολη και στο «Αποστολοπούλειο» Πνευματικό Κέντρο Δήμου Τρίπολης την **29^η Ιανουαρίου 2018** ημέρα **Δευτέρα** και ώρα **3.30 μ.μ.**, συνήλθε σε **ειδική συνεδρίαση** το Περιφερειακό Συμβούλιο Πελοποννήσου, ύστερα από την **11816/2416/12-1-2018 πρόσκληση** του Προέδρου αυτού **κ. Ηλία Στρατηγάκου**, η οποία επιδόθηκε νόμιμα σε κάθε Περιφερειακό Σύμβουλο και δημοσιεύθηκε στον πίνακα ανακοινώσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για συζήτηση και λήψη απόφασης στα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

Στην συνεδρίαση αυτή εκλήθη και παρέστη ο Περιφερειάρχης Πελοποννήσου κ. Πέτρος Τατούλης, οι Αντιπεριφερειάρχες:

1. Χειβιδόπουλος Αναστάσιος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

2. Γιαννακούρας Ευάγγελος
3. Καλλίρης Πελοπίδας
4. Τζανετέα Αδαμαντία
5. Αλειφέρη – Καραθανάση Ελένη
6. Νικολάκου Κωνσταντίνα
7. Ρουμελιώτης Γεώργιος
8. Μαντάς Περικλής
9. Παπαγγελόπουλος Άγγελος
10. Γκίκας Αθανάσιος
11. Παναγιωτοπούλου Ελένη

και οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι:

1. Στρατηγάκος Ηλίας, Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου
2. Γαβρήλος Γεώργιος, Αντιπρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου
3. Ροτζιώκος Ιωάννης, Γραμματέας του Περιφερειακού Συμβουλίου
4. Σιδέρης Βασίλειος
5. Μπούζα – Κωνσταντέλου Αντωνία
6. Κατσίρης Ιωάννης
7. Σκούρος Χαράλαμπος
8. Παπαντωνίου – Κορώνη Κλημεντίνη
9. Χρονάς Άγγελος
10. Τζεφεράκος Ιωάννης
11. Μπελεγρή Σταματική
12. Στεφανόπουλος Θεοφάνης
13. Γκιάτας Ευριπίδης
14. Μπουκουβάλας Ιωάννης
15. Καρράς Παναγιώτης
16. Παπαφωτίου Απόστολος
17. Πετρίσης Γεώργιος
18. Αλεξόπουλος Αλέξιος
19. Σαρρής Ιωάννης
20. Τζανής Αναστάσιος
21. Ντάνος Θεόδωρος
22. Πατσαρίνος Νικόλαος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

23. Γκανάς Παναγιώτης
24. Μενούνος Περικλής
25. Πουλάς Ανδρέας
26. Γόντικας Νικόλαος
27. Γούργαρης Ευάγγελος
28. Ξεροβάσιλας Παναγιώτης
29. Τζαμουράνης Γεώργιος
30. Λυμπεροπούλου Δήμητρα
31. Χρυσάδακος Σταύρος
32. Αλεξανδρής Σαράντος
33. Αντωνόπουλος Χρήστος
34. Βασιλακόπουλος Θεόδωρος

Από τη συνεδρίαση απουσίαζαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ. Κανελλάκης Ηλίας, Λέγγας Κωνσταντίνος, Μπακούρης Γεώργιος, Γκούνης Απόστολος, Πισιμίσης Αθανάσιος, Σωφρονά – Καρλαύτη Στέλλα, Βουδούρη Κωνσταντίνα, Αλευράς Παναγιώτης, Δολτσινιάδης Δημήτριος, Χουρσαλά Αθανασία, και Σούκουλη – Βιλιάλη Μαρία – Ελένη, αν και νόμιμα είχαν κληθεί.

Στη συνεδρίαση αυτή παραβρέθηκαν οι κ.κ. Τριαντάφυλλος Στρατήγης και Παναγιώτης Χαραλαμπόπουλος, υπάλληλοι της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την τήρηση των πρακτικών.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία ο Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

.....
Ακολούθως το Περιφερειακό Συμβούλιο προχώρησε στη συζήτηση του δεύτερου θέματος της ημερήσιας διάταξης.

Ο Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου ενημέρωσε το Σώμα ότι στο εν λόγω θέμα εισηγητής είναι ο Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης κ. Γιώργος Μπουλούκος και έχει διανεμηθεί σχετικά η ετήσια έκθεση πεπραγμένων, η οποία έχει ως εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ & ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017

Πίνακας περιεχομένων

1. ΓΕΝΙΚΑ-ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

2. Διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης

3. Fund διαχείρισης δανείων

4. Ερωτηματολόγιο για υπαλλήλους Περιφέρειας

5. Υποχρέωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις

1. Η υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις. Συνταγματικό και νομοθετικό θεμέλιο.

2. Η υποχρέωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς συμμόρφωση με εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις. Το εύρος της υποχρέωσης και ο χρόνος της συμμόρφωσης

3. Εφαρμοστέο δίκαιο

4. Κατ' ιδίαν υποχρεώσεις της Περιφέρειας

5. Υποχρέωση ανάκλησης των ομοίων διοικητικών πράξεων

6. Κυρώσεις

6.

10 σημεία για την έγκαιρη και προσήκουσα εφαρμογή του νέου Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων από την Περιφέρεια Πελοποννήσου

1. Εισαγωγικά – ο νέος Κανονισμός 2016/679

2. Υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής

3. Βασικές αρχές επεξεργασίας

4. Ειδικές βάσεις νομιμότητας

5. Δικαιώματα του υποκειμένου

6. Η αλλαγή παραδείγματος του νέου Κανονισμού: νέα μέσα συμμόρφωσης

7. Μηχανισμοί αυτοελέγχου

8. Μελέτη αντικτύπου

9. Υπεύθυνος Επεξεργασίας

10. Τα βήματα για την εφαρμογή του Κανονισμού

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

1. ΓΕΝΙΚΑ-ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο πλαίσιο της Διοικητικής Μεταρρύθμισης “Καλλικράτης”- Ν. 3852/2010 με το άρθρο 179 εισήχθη για πρώτη φορά ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης σε επίπεδο Περιφέρειας. Ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης δεν αποτέλεσε απλά ένα νέο θεσμό αλλά μια καινοτομία, επιβεβλημένη από ανάγκη συνεχούς βελτίωσης και εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης. Διανύοντας ήδη το έκτο έτος της λειτουργίας του ο θεσμός του Συμπαραστάτη έχει ήδη κατορθώσει να εμπεδώσει σχέση εμπιστοσύνης τόσο με τους πολίτες όσο και με τις υπηρεσίες της Περιφέρειας. Μέχρι σήμερα λειτουργεί άμεσα τόσο σε επίπεδο καθημερινής επαφής και υποδοχής καταγγελιών – παραπόνων από πολίτες και επιχειρήσεις όσο και σε επίπεδο θεμελίωσης, εδραίωσης και ανάδειξης του ίδιου του θεσμού χωρίς να περιορίζεται στις στενά προβλεπόμενες κατά νόμο αρμοδιότητές του αλλά οριοθετώντας τον ρόλο και την λειτουργία του από την ανάγκη των πολιτών να απευθυνθούν θεσμικά και να ακουστούν τα προβλήματά τους.

Με προηγούμενες προτάσεις μας, όπως ενδεικτικά η κατάρτιση του Οργανισμού και Κανονισμού λειτουργίας, η δημιουργία έντυπης φόρμας αναφοράς – καταγγελίας κ.α., επιδιώξαμε την οριοθέτηση, καθορισμό και εξειδίκευση του σκοπού, της αποστολής και των αρμοδιοτήτων του θεσμού αλλά και την άμεση, εύκολη, ευέλικτη και αποτελεσματική πρόσβαση των διοικούμενων στον θεσμό. Μάλλον η οικονομική συγκυρία δεν έχει επιτρέψει στον βαθμό που θα χρειαζόταν την υιοθέτηση των προτεινόμενων θεσμικών παρεμβάσεων. Παράλληλα πάντως σε συνεργασία και επαφή με τους Συμπαραστάτες των λοιπών Περιφερειών και Δήμων της χώρας και με την ανάπτυξη συλλογικών δράσεων έχει γίνει προσπάθεια ενίσχυσης, εμπέδωσης και ενδυνάμωσης του θεσμού γενικά του Συμπαραστάτη σε Πανελλήνιο επίπεδο παρά τις όποιες διαφορετικές προσεγγίσεις.

2. Στην προσπάθεια που καταβλήθηκε αυτά τα έτη της λειτουργίας, αξίζει να σημειωθεί η αρμονική σχέση και συνεργασία με τους υπηρεσιακούς παράγοντες των αρμοδίων Διευθύνσεων και Υπηρεσιών. Διαπιστώθηκε επίσης ότι οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις Δ/σεις της Περιφέρειας παρά την υποστελέχωση και την περικοπή των μέσων διαβίωσης είναι σε υψηλό επίπεδο και στοχεύουν και επιτυγχάνουν την καλύτερη εξυπηρέτηση των διοικουμένων.

3. Ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης με ιδιαίτερη υπευθυνότητα και ευαισθησία συνεχίζει να αντιμετωπίζει κάθε παράπονο, αναφορά και καταγγελία των πολιτών και να παρέχει λύση σε συνεργασία με τις υπηρεσίες όταν το ζήτημα εντάσσεται στις αρμοδιότητες της Περιφέρειας. Επιπλέον συμπαραστέκεται, κατευθύνει και αναζητά διέξοδο και σε όποιο άλλο ζήτημα μέχρι σήμερα έχει τεθεί ακόμη και έξω και πέρα από το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων. Ακριβώς αυτή αφενός η στάση και δράση που έχει επιδείξει ο θεσμός και η εμπιστοσύνη αφετέρου με την οποία έχει περιβάλει τον θεσμό ο πολίτης δημιουργούν τους όρους και τις προϋποθέσεις για τον προσανατολισμό της λειτουργίας του και στην αναπτυξιακή προσπάθεια που συντελείται και επιδιώκεται περαιτέρω από την Περιφέρεια.

4. Η οικονομική συγκυρία δεν αφήνει κανέναν μας ανεπηρέαστο. Ο θεσμός του Συμπαραστάτη πρέπει και είναι κοντά στα ολοένα εντεινόμενα προβλήματα των πολιτών. Γι' αυτό και συνεχώς αναζητά διεξόδους θεσμικής αναβάθμισης σε περιφερειακό επίπεδο.

Το σύνολο της Περιφέρειας Πελοποννήσου που διαθέτει δυναμικό, ανθρώπινο και υλικό, ιδέες και επιχειρηματική δραστηριότητα, νέους ανθρώπους και αγροτική παραγωγή, εργαζόμενους και τουρισμό, απaráμιλλο φυσικό κάλλος, ιστορία και πολιτιστική κληρονομιά, ιδιαίτερα σε αυτή την κρίσιμη για τη χώρα και τους πολίτες της περίοδο, θα πρέπει να ενεργοποιηθεί και αξιοποιηθεί. Όλα τα παραπάνω συγκριτικά πλεονεκτήματα με την κατάλληλα προσεκτική και υπεύθυνη στόχευση μπορούν να δώσουν ώθηση προς τα εμπρός. Επομένως η αξιοποίηση των διαθέσιμων τοπικών σε επίπεδο περιφέρειας παραγόντων και φορέων καθίσταται σημαντική.

5. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων απαιτεί την κινητοποίηση και ενεργοποίηση όλων των δυνάμεων του τόπου. Με την αντίληψη ότι την λύση θα την δώσουμε οι ίδιοι οι πολίτες και δεν μπορεί να περιμένουμε μοιρολατρικά τις εξελίξεις ο θεσμός του Συμπαραστάτη λειτουργεί και ως επίκεντρο και συνδετικός κρίκος για την ενημέρωση και διαχείριση κεντρικών και δυσεπίλυτων προβλημάτων της καθημερινότητας των πολιτών ακόμη και έξω από την προβλεπόμενη αρμοδιότητα.

6. Ασχοληθήκαμε με υπευθυνότητα με το φλέγον ζήτημα που αγγίζει πολύ μεγάλο αριθμό πολιτών και την ίδια την πραγματική οικονομική δραστηριότητα: **τα κόκκινα δάνεια**. Η Περιφέρεια έχει εκφράσει τόσο το ενδιαφέρον και την ανησυχία της για το συγκεκριμένο καίριο ζήτημα όσο και την διάθεσή της να συνδράμει στην στήριξη των πολιτών για την αντιμετώπισή του.

7. Η διευθέτηση του ζητήματος των τραπεζικών δανείων είναι κρίσιμη, αν όχι καθοριστική, για την επιβίωση του μέσου ελληνικού νοικοκυριού, για την ίδια την πραγματική οικονομία και την διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Τα «κόκκινα δάνεια» είναι ένας γόρδιος δεσμός για την ανάταξη της ελληνικής

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

οικονομίας που θα έπρεπε να κοπεί αποφασιστικά και γενναία ώστε να δοθεί μια κοινωνικά δίκαιη και οικονομικά βιώσιμη λύση.

8. Στο πλαίσιο της υπεύθυνης και άμεσης ενημέρωσης των πολιτών λειτουργεί από τον Φεβρουάριο του 2017 η μοναδική και πρωτοποριακή στην λειτουργία του θεσμού του Συμπαραστάτη **διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης**, μέχρι σήμερα μόνο για τα κόκκινα δάνεια. Πιστεύουμε ότι μπορούμε και αξίζει να διευρύνουμε την θεματολογία της και να την στηρίξουμε ως έναν νέο τρόπο επικοινωνίας του πολίτη με την διοίκηση. Σημειωτέον ότι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της διαδικτυακής πλατφόρμας έγινε με την εθελοντική προσφορά γνώσης, χρόνου και εργασίας χωρίς κανένα κόστος για την Περιφέρεια.

9. Η Περιφέρεια έχει εκπονήσει σχέδιο για την ίδρυση Τράπεζας. Πρωτοβουλία που ήδη προωθείται και μπορεί να αποτελέσει πρότυπο για την δημιουργία νέων αναπτυξιακών εργαλείων για την τοπική και περιφερειακή οικονομία. Συναφής προς την πρωτοβουλία ίδρυσης Τράπεζας πρόταση είναι η διερεύνηση της δυνατότητας και ο σχεδιασμός για την ίδρυση **Fund διαχείρισης δανείων**.

10. Η Δημόσια Διοίκηση οφείλει να βελτιώνει τις υπηρεσίες της προς τους πολίτες. Για αυτό χρειάζεται αφενός να παρακολουθεί τις εξελίξεις αφετέρου να ενδοσκοπεί και να καταγράφει αδυναμίες και προβλήματα στις διαδικασίες και τις πρακτικές της.

Σκοπός του ερωτηματολογίου που ακολουθεί είναι η ενεργός συμμετοχή των υπαλλήλων της Περιφέρειας στην βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών, την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των υπηρεσιών της Περιφέρειας και την βελτιστοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών, επ' ωφελεία του παραγόμενου έργου.

Κατά το συνήθως συμβαίνον, μέχρι σήμερα, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση συνιστούσαν, κατά βάση, **εξωγενή επιβολή**. Οι πρωτοβουλίες ξεκινούσαν είτε «από τα πάνω» είτε «από έξω».

Ακολουθείτο, είτε : **α)** το μοντέλο της **ιεραρχικής επιβολής**, άρα της υποχρεωτικής εφαρμογής των μεταρρυθμιστικών απόψεων της εκάστοτε διοίκησης, είτε: **β)** το μοντέλο της **τεχνοκρατικής επιβολής**, δηλαδή της ανάθεσης του μεταρρυθμιστικού σχεδιασμού σε εξωτερικές εταιρείες συμβούλων, των οποίων οι προτάσεις καθίσταντο στη συνέχεια υποχρεωτικές για την διοίκηση.

Οι προσπάθειες αυτές προσέκρουαν σε εγγενείς αδυναμίες της προσέγγισης που ακολουθείτο. Τροχοπέδη αποτελούσαν:

- Η **ασυνέχεια της διοίκησης**, λόγω της ανανέωσης της διοίκησης κατόπιν των αυτοδιοικητικών εκλογών
- Η **έλλειψη εμπριθούς γνώσης** και πρωτογενούς – εσωτερικής - πληροφόρησης για τον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιών από τους εμπλεκόμενους τρίτους.

Για να υπερκεραστούν οι δυσκολίες αυτές, οι οποίες οδηγούν σε αλληλοεπικαλύψεις και ημιτελείς προσπάθειες, προτείνεται μια κομβικής σημασίας **αλλαγή παραδείγματος**. Φέρον στοιχείο της παρούσας προσπάθειας είναι η μεταρρυθμιστική αλλαγή και βελτίωση να προέλθει «**από τα κάτω**», δηλαδή από τους ίδιους τους υπαλλήλους, οι οποίοι και την λειτουργία της Περιφέρειας γνωρίζουν, και τις υφιστάμενες αδυναμίες αντιλαμβάνονται, και τα προβλήματα των πολιτών αφουγκράζονται. Θεωρούμε πως οι υπάλληλοι της περιφέρειας αποτελούν **μέρος της λύσης**, και όχι μέρος του προβλήματος, όπως πολλοί θέλουν να ισχυρίζονται.

Ερωτηματολόγιο για τους υπαλλήλους της Περιφέρειας Πελοποννήσου

A. Προσωπικά στοιχεία

Κατηγορία υπαλλήλου:

Κλάδος υπαλλήλου:

Ειδικότητα υπαλλήλου:

Υπηρεσιακή μονάδα: τμήμα / διεύθυνση / γενική διεύθυνση

Καθ' ύλην αρμοδιότητα:

Κατά τόπο αρμοδιότητα:

B. Ερωτήσεις

1. Περιγράψτε συνοπτικά το βασικό αντικείμενο της υπηρεσιακής σας ενασχόλησης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

2. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων σας χρησιμοποιείτε, ναι ή όχι, και αν ναι σε ποιο βαθμό, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών;
3. Σε ποιο σημείο εντοπίζετε τις σημαντικότερες αδυναμίες της υπηρεσίας σας;
4. Πού πιστεύετε ότι οφείλονται οι αδυναμίες αυτές;
5. Ποια είναι τα κυριότερα σημεία για τα οποία οι πολίτες επικροτούν το έργο της υπηρεσίας σας;
6. Ποια είναι τα συχνότερα παράπονα που διατυπώνουν οι πολίτες για την υπηρεσία σας;
7. Ποιες αλλαγές θα προτεινάτε στον τρόπο λειτουργίας της υπηρεσίας σας προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η ποιότητα του παραγόμενου έργου και η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της υπηρεσιακής σας μονάδας;
8. Οι αλλαγές που προτείνετε:
 - Μπορούν να γίνουν οίκοθεν (από τον ίδιο τον υπάλληλο)
 - Απαιτούν σχετική απόφαση προϊσταμένου τμήματος / διεύθυνσης / γενικής διεύθυνσης
 - Απαιτούν απόφαση Περιφερειάρχη
 - Απαιτούν απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου
 - Απαιτούν απόφαση άλλου οργάνου της Περιφέρειας
 - Απαιτούν έκδοση υπουργικής απόφασης
 - Απαιτούν νομοθετική αλλαγή
9. Εκτιμήστε κατά προσέγγιση το κόστος που συνεπάγεται για την υπηρεσία η αλλαγή προτείνετε
10. Είναι δυνατή η κάλυψη του κόστους αυτού με ενωσιακή χρηματοδότηση;
11. Εκτιμήστε κατά προσέγγιση το κέρδος για την υπηρεσία σε ανθρωποπροσπάθεια, εξοικονόμηση δαπανών κ.λπ.
12. Προτείνετε συγκεκριμένα μέτρα τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών προκειμένου να αυξηθεί η αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας.
13. Πιστεύετε ότι ορισμένη αρμοδιότητα της υπηρεσίας σας θα μπορούσε να ασκηθεί αποτελεσματικότερα από άλλη υπηρεσιακή μονάδα και αν ναι, από ποια;
14. Πιστεύετε ότι για την προώθηση του υπηρεσιακού σας έργου θα ήταν αναγκαία ή επωφελής η συχνότερη επικοινωνία με άλλες υπηρεσιακές μονάδες, και αν ναι, ποιες; Με ποιον τρόπο προτείνετε να θεσμοποιηθεί η επικοινωνία αυτή και να αποκτήσει χαρακτηριστικά μονιμότητας;
15. Έχουν τεθεί υπ' όψιν σας δικαστικές αποφάσεις που κρίνουν διοικητικές πράξεις της υπηρεσίας σας, μη νόμιμες; Σε καταφατική περίπτωση αναφέρετε σε ποιες ενέργειες προβήκατε ή θα έπρεπε να προβείτε, προκειμένου να μην επαναληφθεί η ίδια νομική πλημμέλεια;
16. Εντοπίστε ποια σημεία του εφαρμοστέου από την υπηρεσία σας θεσμικού πλαισίου (νόμοι, διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις κλπ) χρήζουν ερμηνευτικής διευκρίνισης ή προκαλούν δυσχέρειες εφαρμογής;
17. Πιστεύετε ότι οι εφαρμοστές από την υπηρεσία σας διατάξεις οδηγούν σε ορισμένες περιπτώσεις σε ανεπιχειρήσιμες λύσεις για τους διοικουμένους, και αν ναι, σε ποιες;
18. Πιστεύετε ότι οι εφαρμοστές από την υπηρεσία σας διατάξεις προσθέτουν περιττά γραφειοκρατικά βάρη, και αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις;

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

19. Γνωρίζετε παραδείγματα άλλων υπηρεσιακών μονάδων, που έχουν υιοθετήσει καινοτόμες λύσεις σε διοικητικά προβλήματα, οι οποίες θα μπορούσαν να υιοθετηθούν και από την υπηρεσία σας;
20. Ποιοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στο έργο της υπηρεσίας σας και με ποιον τρόπο;

11. Ένα άλλο θέμα που αναδεικνύεται σε κρίσιμο ζήτημα καθώς ανακύπτει πολύ συχνά στην καθημερινή λειτουργία της Διοίκησης και σε επίπεδο Περιφέρειας είναι η υποχρέωση προς συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις. Για την νομική τεκμηρίωση και την ανάγκη ουσιαστικής τήρησης αυτής της υποχρέωσης εκθέτω τα ακόλουθα:

Υποχρέωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις

1. Η υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις. Συνταγματικό και νομοθετικό θεμέλιο.

Η υποχρέωση συμμόρφωσης της διοικήσεως στις δικαστικές αποφάσεις αποτελεί φέρον στοιχείο του **κράτους δικαίου** (βλ. και Φ. Βεγλερή, *Η συμμόρφωση της διοικήσεως εις τας αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας*, 1934, Στ. Κτιστάκη, «Η συμμόρφωση της Διοικήσεως στις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων μετά την αναθεώρηση του 2001», *ΤοΣ* 2007, σ. 813) και βαίνει πέραν της έννοιας του δεδουλευμένου της αποφάσεως. Αφορά στην υποχρέωση εφαρμογής, με πράξη ή παράλειψη της διοικήσεως, όσων απορρέουν από την δικαστική απόφαση (βλ. Η. Κουβαρά, *Η διοικητική δικαιοσύνη ως δικαιοτελεστική λειτουργία*, 2015, σελ. 42). Τα όργανα της διοικήσεως έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται με θετικές ενέργειες, αναλόγως των εκάστοτε περιπτώσεων, προς το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων και να απέχουν από οποιεσδήποτε ενέργειες είναι αντίθετες προς τα κριθέντα από το δικαστήριο.

Σύμφωνα με το **άρθρο 95 παρ. 5 Συντ** (όπως αναθεωρήθηκε το έτος 2001), «*Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης*».

Εξάλλου, το **άρθρο 14 παρ. 1 εδ. α΄ του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα**, (που, μαζί με το προαιρετικό Πρωτόκολλό του, κυρώθηκε με τον Ν 2462/1997, και άρχισε να ισχύει για την Ελλάδα από 5.8.1997, έχει δε υπερνομοθετική ισχύ κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος) ορίζει ότι: «*Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί από ... δικαστήριο ... το οποίο θα αποφασίσει ... και για αμφισβητήσις δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αστικού χαρακτήρα*». Με τη διάταξη αυτή συμπορεύεται και το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, που καθιερώνεται με το **άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ** (η οποία κυρώθηκε με το ΝΔ 53/1974), καθώς και με το **άρθρο 20 παρ. 1 Συντ** . («*Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει*»).

Περαιτέρω, σύμφωνα με το **άρθρο 50 παρ. 4 του ΠΔ 18/1989** (ΦΕΚ Α΄ 8), οι διοικητικές αρχές πρέπει, σε εκτέλεση της υποχρέωσης που απορρέει από το άρθρο 95 παρ. 5 Συντ ., να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη με όσα κρίθηκαν από αυτό. Ο παραβάτης, εκτός από τη δίωξη για παράβαση καθήκοντος κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, υπέχει και προσωπική ευθύνη για αποζημίωση.

Αντιστοίχως, στο **άρθρο 198 ΚΔΔ** προβλέπεται ότι «*1. Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια, να συμμορφώνονται προς το περιεχόμενο των αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με άσκηση προσφυγής*».

2. *Η παράλειψη διοικητικής αρχής προς συμμόρφωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, έχει ως συνέπεια, για τον παραβάτη, εκτός από την κατ' άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα ποινική του δίωξη, και την προσωπική του ευθύνη προς αποζημίωση*».

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ο εκδοθείς μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του έτους 2001 **ν. 3068/2002** (ΦΕΚ Α΄ 274/14.11.2002) ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «*το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις ...*», στο άρθρο 2 ότι «*η αρμοδιότητα για τη λήψη των προβλεπόμενων στο άρθρο 3 μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης προς*

τις δικαστικές αποφάσεις ανατίθεται σε τριμελές συμβούλιο: α) ... β)...», ενώ στο άρθρο 3 προβλέπονται τα μέτρα που λαμβάνει το αρμόδιο τριμελές συμβούλιο σε περίπτωση που, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, διαπιστωθεί καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή πλημμελής συμμόρφωση της διοίκησης προς τα κριθέντα με δικαστική απόφαση.

Με το **ΠΔ 61/2004** (ΦΕΚ Α΄ 54), που εξεδόθη κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 παρ. 8 του ως άνω Ν 3068/2002, ρυθμίσθηκαν τα της διαδικασίας ελέγχου της συμμόρφωσης της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις.

Με το **άρθρο 56 παρ. 2 του Ν 3900/2010** ορίζεται ότι τριμελές συμβούλιο των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων έχει την αρμοδιότητα για τη λήψη των σχετικών μέτρων για τη συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις αποφάσεις των τελευταίων.

Οι διατάξεις αυτές εγγυώνται όχι μόνον την ελεύθερη πρόσβαση σε δικαστήριο, αλλά και την πραγματική ικανοποίηση του δικαιώματος που επιδικάστηκε από το δικαστήριο, χωρίς την οποία η προσφυγή στο δικαστήριο θα απέβαλλε την ουσιαστική αξία και χρησιμότητά της (ΑΠ Ολ 21/2001).

2. Η υποχρέωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς συμμόρφωση με εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις. Το εύρος της υποχρέωσης και ο χρόνος της συμμόρφωσης

Από την ως άνω ανάλυση και τις προπαρατεθείσες διατάξεις συνάγεται ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου υποχρεούται να συμμορφώνεται απροφασίστως και χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση στις αποφάσεις των δικαστηρίων που την δεσμεύουν (ΝΣΚ 130/2012, 137/2012, 154/2012).

Η συμμόρφωση της Περιφέρειας προς τις ακυρωτικές αποφάσεις πρέπει, να είναι πλήρης και, κατά το δυνατόν, **άμεση**, υπό την έννοια ότι μετά την δημοσίευση της αποφάσεως η αρμόδια αρχή οφείλει να προβαίνει σε κάθε ενέργεια που είναι απαραίτητη για την υλοποίηση του ακυρωτικού αποτελέσματος και δεν δύναται να αδρανή επικαλούμενη λόγους οι οποίοι δεν εδράζονται σε συνταγματικές διατάξεις, διότι άλλως αναιρείται ο σκοπός της θεσπίσεως της διατάξεως του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος» (βλ. ΣτΕ 1995, 1518/2014, 2559/2011, 677/2010, 2557/2006, 3191/2005 και 21/2008, 43/2010 αποφάσεις του Συμβουλίου του άρθρου 2 του Ν. 3068/2002).

Δεν δικαιολογείται χρονοτριβή κατά την συμμόρφωση προς τις δικαστικές αποφάσεις. Ακόμη και όταν, σε ακραίες περιπτώσεις, η συμμόρφωση προς το

περιεχόμενο της απόφασης έχει «*εγγενείς δυσχέρειες*» και απαιτεί «*επισταμένη μελέτη εκ μέρους των αρμοδίων υπηρεσιών*», οι υπηρεσίες της Περιφέρειας οφείλουν κατ' ελάχιστον «*να εκκινήσουν τη διαδικασία συμμόρφωσης*» άμεσα και όχι να αδρανούν (πρακτικό **10/2014** του Τριμελούς Συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας, που διαπίστωσε τη μη συμμόρφωση της διοίκησης διότι, παρά την παρέλευση χρονικού διαστήματος μείζονος του διμήνου από την δημοσίευση της αποφάσεως ΣτΕ Ολ 2192/2014, σε ουδεμία ενέργεια προς υλοποίησή της προέβη).

Η υποχρέωση συμμόρφωσης καταλαμβάνει κάθε δικαστική απόφαση δεσμευτική κατά περιεχόμενο για την Περιφέρεια. Δεσμευτικές κατά περιεχόμενο είναι οι αποφάσεις που παράγουν **δεδικασμένο**, είτε **οριστικό**, είτε **προσωρινό** (στην περίπτωση της προσωρινής δικαστικής προστασίας), καθώς και οι εν γένει εκτελεστές δικαστικές αποφάσεις.

Συνεπώς, υποχρέωση συμμόρφωσης γεννάται και στην περίπτωση των αποφάσεων του διατάσσου **αναστολή εκτελέσεως διοικητικής πράξης** (ΣτΕ 2599/1998, Ολ 2040/2007, 1538/2015 7μ καθώς και 60/2006 και 77/20009 αποφάσεις του Τριμελούς Συμβουλίου του ΣτΕ του άρθρου 2 του Ν. 3068/2002), των αποφάσεων **ασφαλιστικών μέτρων**, καθώς και των **προσωρινών διαταγών** (60/2006, 15/2007, 7, 75, 106/20009 αποφάσεις του Τριμελούς Συμβουλίου του ΣτΕ του άρθρου 2 του Ν. 3068/2002).

3. Εφαρμοστέο δίκαιο

Κατά τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 95 του Συντάγματος, και των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 50 του Π.Δ. 18/1989, η ακύρωση διοικητικής πράξεως επαναφέρει την υπόθεση στον χρόνο έκδοσης της πράξης που έχει ακυρωθεί. Η νέα πράξη που τυχόν εκδίδει η Διοίκηση ανατρέχει αναγκαίως στον χρόνο εκείνο και διέπεται κατ' αρχήν **από το νομικό και πραγματικό καθεστώς που ίσχυε τότε** και

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

όχι από το ισχύον κατά τον χρόνο κατά τον οποίο λαμβάνουν χώρα οι ενέργειες συμμορφώσεως προς την ακυρωτική απόφαση (ΣτΕ 3627/2004, 1871, 1523/2003).

Περαιτέρω, η Διοίκηση, μετά την έκδοση ακυρωτικής αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, υποχρεούται να συμμορφωθεί προς αυτήν και μάλιστα όχι μόνο να θεωρήσει ως ανίσχυρη και μη υφιστάμενη στον νομικό κόσμο την ακυρωθείσα διοικητική πράξη, αλλά να προβεί σε **θετικές ενέργειες** για την αναμόρφωση της νομικής καταστάσεως που προέκυψε αμέσως ή εμμέσως από την ακυρωθείσα πράξη, ανακαλούσα ή τροποποιούσα τις σχετικές στο μεταξύ εκδοθείσες πράξεις ή εκδίδουσα άλλες με αναδρομική ισχύ για να αποκαταστήσει τα πράγματα στην θέση στην οποία θα ευρίσκοντο αν από την αρχή δεν είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα πράξη. Το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση των υποχρεώσεων της Διοικήσεως προσδιορίζονται από το αντικείμενο της απαγγελομένης ακυρώσεως, δηλαδή από το είδος και την φύση της ακυρούμενης πράξεως, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις για τα ζητήματα που εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το Δικαστήριο στο αιτιολογικό της αποφάσεώς του, δημιουργώντας δεδουλευμένο ως προς αυτά στη συγκεκριμένη περίπτωση. (ΣτΕ 2040/2013 2228/2005, Ολ 1681/2002, 441/2001)

4. Κατ' ιδίαν υποχρεώσεις της Περιφέρειας

Η συμμόρφωση διακρίνεται σε **απλή ή αποθετική** και σε **ενεργητική η θετική**. Αποθετική συμμόρφωση σημαίνει ότι η Περιφέρεια απαγορεύεται να εκδώσει εκ νέου την διοικητική πράξη που ακυρώθηκε δικαστικώς, με την ίδια τυπική ή ουσιαστική πλημμέλεια. Στην περίπτωση, όμως, που η ακύρωση έγινε για **τυπικούς λόγους** η Περιφέρεια μπορεί να εκδώσει εκ νέου ομοίου περιεχομένου πράξη αρκεί να μην έχει εμφίλοχρησει η τυπική πλημμέλεια που διαπιστώθηκε δικαστικώς. Έτσι, εάν η διοικητική πράξη ακυρωθεί λόγω μη τήρησης του ουσιώδους τύπου της προηγούμενης ακρόασης και την αιτιολογημένη απόρριψη των αιτιάσεων και ισχυρισμών του διοικούμενου. (βλ. ΤριμΣυμβΣτΕ 4/2005).

Στην περίπτωση ακύρωσης πράξεως για **παράβαση κατ' ουσίαν διάταξης** νόμου στην οποία περιλαμβάνεται και η περίπτωση της **πλημμελούς αιτιολογίας**, είναι δυνατόν να εκδοθεί νέα διοικητική πράξη η οποία έχει το ίδιο αποτέλεσμα με την ακυρωθείσα, εφόσον όμως η αιτιολογία της είναι πλέον **νόμιμη, πλήρης και επαρκής**.

Όταν το διατακτικό της δικαστικής απόφασης **επιτάσσει την διενέργεια συγκεκριμένων ενεργειών** από την πλευρά της Περιφέρειας τότε η τελευταία οφείλει να προβεί στις επιτασσόμενες ενέργειες.

Η συμμόρφωση μπορεί να επιτευχθεί με την ανάκληση ή τροποποίηση των πράξεων που είχαν εκδοθεί παρανόμως ή με την έκδοση νέων πράξεων με αναδρομική ισχύ προκειμένου να επανέλθουν τα πράγματα στην θέση στην οποία θα βρίσκονταν αν δεν είχε εκδοθεί αρχίθεν η ακυρωθείσα παράνομη πράξη. (βλ. ΤριμΣυμβΣτΕ 51/2009, 21/2008)

Όταν με δικαστική απόφαση ακυρώνεται **παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας** η Περιφέρεια επιλαμβανομένη της υπόθεσης κατόπιν αναπομπής από το δικαστήριο, οφείλει στο πλαίσιο **θετικής συμμόρφωσης**, να εκδώσει πράξη ορισμένου περιεχομένου σύμφωνα με τις διατάξεις που το Δικαστήριο έκρινε εφαρμόσιμες.

5. Υποχρέωση ανάκλησης των ομοίων διοικητικών πράξεων

Ως γνωστόν, η διοίκηση δικαιούται, και δεν υποχρεούται κατ' αρχήν, να ανακαλεί τις παράνομες πράξεις της.

Κατ' εξαίρεση, υφίσταται υποχρέωση ανακλήσεως : α) όταν η υποχρέωση ανάκλησης προβλέπεται ειδικώς από κανόνα δικαίου, β) εάν η ανάκληση είναι αναγκαία για την (πλήρη) συμμόρφωση προς ακυρωτική δικαστική απόφαση (βλ. άρθρ. 95 παρ. 5 του Συντάγματος και άρθρο 50 παρ. 4 του π.δ. 18/1989), υπέρ εκείνων δηλαδή που καλύπτονται από το δεδουλευμένο της απόφασης, όπως ανωτέρω αναφέρθηκε, γ) σε περιπτώσεις κοινωνικοασφαλιστικών παροχών λόγω της φύσεως και της ιδιαιτερότητας του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου (βλ. ΣτΕ 3042/1970) και **υπό προϋποθέσεις**, όταν πρόκειται για διοικητικές πράξεις όμοιες προς δικαστικώς ακυρωθείσα (βλ. απόφαση **2176/2004** της Ολομ. ΣτΕ).

Οι προϋποθέσεις, η αθροιστική συνδρομή των οποίων αξιώνεται προκειμένου να γεννηθεί ζήτημα ανάκλησης ομοίων πράξεων (προς την δικαστικώς ακυρωθείσα), είναι οι εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Πρώτον, να προϋπάρχει αμετάκλητη δικαστική απόφαση, υπό την διονομική δηλαδή έννοια του αμετακλήτου.

Δεύτερον η απόφαση αυτή να έχει ακυρωτικό διατακτικό.

Τρίτον, το διατακτικό τούτο να αφορά ευθέως ατομική διοικητική πράξη.

Τέταρτον, η ακύρωση της πράξης τούτης, να επέρχεται κατ' αποδοχήν ή αυτεπάγγελτη λήψη υπ' όψιν λόγου ακύρωσης.

Πέμπτον, ο λόγος ακύρωσης πρέπει αποκλειστικά να συνίσταται στο ότι, η ακυρούμενη πράξη στηρίχθηκε είτε σε διάταξη αντίθετη προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου, άρα ανίσχυρη λόγω του δόγματος της ιεραρχίας των κανόνων του δικαίου, είτε σε κανονιστική πράξη της διοίκησης που δεν έχει νόμιμο εξουσιοδοτικό έρεισμα, άρα επίσης ανίσχυρη ως εκδοθείσα άνευ νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως ή καθ' υπέρβαση της υπάρχουσας.

Έκτον, να πρόκειται για τις «λοιπές» πέραν αυτών που έχουν ήδη ακυρωθεί, ατομικές διοικητικές πράξεις.

Έβδομον, οι πράξεις αυτές να είναι «ομοίου περιεχομένου» προς την έχουσα κατά τα άνω ακυρωθεί πράξη.

Ογδοον, να έχουν επίσης εκδοθεί οι λοιπές τούτες διοικητικές πράξεις, με βάση «την ίδια διάταξη», που είναι ανίσχυρη κατά τα ανωτέρω.

Ένατον, να υποβληθεί στην διοίκηση αίτηση για την ανάκληση της πράξης.

Δέκατον, η αίτηση αυτή να έχει υποβληθεί μέσα σε εύλογο χρόνο από την δημοσίευση της ακυρωτικής απόφασης και

Ενδέκατον, η εν λόγω αίτηση να έχει υποβληθεί από πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον.

Η συνδρομή αθροιστικώς των ως άνω ένδεκα προϋποθέσεων δημιουργεί στην Περιφέρεια την υποχρέωση να επανεξετάσει τη νομιμότητα της πράξης της την οποία αφορά η προς αυτήν υποβληθείσα σχετική αίτηση. Εάν αρνηθεί την επανεξέταση τούτη, παραλείπει οφειλομένη νόμιμη ενέργεια (βλ. σχετικώς Β. Καράκωστα, «Οφειλόμενη ανάκληση ατομικών πράξεων κατ' επέκτασιν ακυρωτικού αποτελέσματος» *Δίκη* 2005, 1060).

6. Κυρώσεις

Σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης συμμόρφωσης με δικαστική απόφαση:

α) υφίσταται δυνατότητα **αναγκαστικής εκτελέσεως** της απόφασης σε βάρος της Περιφέρειας,

β) είναι δυνατόν να επιβληθεί **χρηματική κύρωση** (πρόστιμο) σε βάρος της Περιφέρειας από το **Τριμελές Συμβούλιο** του οικείου δικαστηρίου του άρθρου 2 ν. 3068/2002, εφόσον κριθεί ότι συντρέχει αδικαιολόγητη καθυστέρηση της Περιφέρειας να συμμορφωθεί προς την δικαστική απόφαση,

γ) ενδεχομένως καταγνωσθεί ποινική ευθύνη του υπαλλήλου ή των οργάνων της Περιφέρειας που είναι αρμόδιοι κατ' αντικείμενο για την συμμόρφωση με την επίμαχη δικαστική απόφαση, για παραβίαση του άρθρου ΠΚ 232^Α (μη συμμόρφωση με διάταξη δικαστικής απόφασης), άλλως ΠΚ 259 (παραβίαση καθήκοντος), εφόσον κριθεί ότι πληροúται η ειδική υπόσταση εκάστου εγκλήματος.

12. Πέραν της αντιμετώπισης φαινομένων κακοδιοίκησης, παρανομίας και γραφειοκρατικής επιβάρυνσης ο ρόλος του Συμπαραστάτη του πολίτη στην Περιφέρεια περιλαμβάνει και την έγκαιρη επισήμανση επικείμενων κανονιστικών αλλαγών που επηρεάζουν ουσιωδώς την λειτουργία της Περιφέρειας.

10 σημεία για την έγκαιρη και προσήκουσα εφαρμογή του νέου Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων από την Περιφέρεια Πελοποννήσου

Μεταξύ αυτών, μείζων επικείμενη αλλαγή είναι η εφαρμογή του νέου Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι γνωστό ότι στις **25 Μαΐου 2018** τίθεται σε εφαρμογή ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και καταργείται η Οδηγία 95/46/ΕΚ (GDPR – General Data Protection Regulation ή Κανονισμός).

1. Εισαγωγικά – ο νέος Κανονισμός 2016/679

Ο κανονισμός έχει **άμεση εφαρμογή** και αντικαθιστά το υπάρχον εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία προσωπικών δεδομένων (ν. 2472/1997). Παράλληλα, επειδή αφήνει ζητήματα ανοιχτά προς ρύθμιση από τα κράτη – μέλη, αναμένεται να θεσπιστεί και ειδικός εθνικός «εφαρμοστικός» νόμος, προς τον σκοπό συμπλήρωσης των διατάξεων του κανονισμού και αξιοποίησης των ρητρών ευελιξίας που περιέχει.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

2. Υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής

α) Υποκειμενικώς

Οι δημόσιοι φορείς όπως είναι και η Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, αλλά αντιθέτως **υποχρεούνται σε πλήρη συμμόρφωση**. Η ίδια η Περιφέρεια ως δημόσια αρχή, δια των αρμοδίων οργάνων της, είναι υπεύθυνος επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων που βρίσκονται στην κατοχή της, στο μέτρο που καθορίζει τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα στα οποία η Περιφέρεια αναθέτει την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων για λογαριασμό της είναι εκτελούντες την επεξεργασία, και υπέχουν ομοίως κατ' αρχήν υποχρέωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό.

β) Αντικειμενικώς

Από τον Κανονισμό καταλαμβάνεται κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο, εφόσον υπόκειται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, ή εφόσον υπόκειται σε μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία, αρκεί - στην περίπτωση αυτή- να περιλαμβάνεται σε σύστημα **αρχειοθέτησης**. Εφόσον λοιπόν τα δεδομένα είναι ταξινομημένα - **διαρθρωμένα σε αρχείο**, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια αναζήτησης, υπόκεινται στον Κανονισμό, ενώ αντιθέτως χύδην έγγραφα και στοιχεία, μη ταξινομημένα σε φάκελο, δεν συγκροτούν αρχείο κατά την έννοια του κανονισμού, και για το λόγο αυτό εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του.

3. Βασικές αρχές επεξεργασίας

Οι βασικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προς τις οποίες οφείλουν όλα τα όργανα της Περιφέρειας να συμμορφώνονται είναι η **νομιμότητα**, η **αντικειμενικότητα** και η **διαφάνεια** της επεξεργασίας, ο **περιορισμός του σκοπού** της επεξεργασίας, η **ελαχιστοποίηση** των δεδομένων, η **ακρίβεια** αυτών, ο περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης και η **ακεραιότητα** και **εμπιστευτικότητα**.

4. Ειδικές βάσεις νομιμότητας

Πέραν των ανωτέρω γενικών αρχών προκειμένου να είναι τελικώς νόμιμη συγκεκριμένη μορφή επεξεργασίας δεδομένων από την Περιφέρεια πρέπει, σύμφωνα και με την **αρχή της νομιμότητας της διοικητικής δράσης**, αυτή ή να επιτάσσεται ή να αποτελεί αναγκαίο απότοκο συγκεκριμένης διάταξης που διέπει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Περιφέρειας.

Ειδικώς στην περίπτωση των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως είναι μεταξύ άλλων αυτά που αφορούν στην υγεία, τα γενετικά ή βιομετρικά δεδομένα, την συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, **κοκ** δεν αρκεί η επιδίωξη ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος σύμφωνα με σχετική διάταξη νόμου, αλλά ελέγχεται επιπροσθέτως: εάν πληρούται η σχέση **αναλογίας** με τον επιδιωκόμενο στόχο, εάν **δεν θίγεται ο πυρήνας** του δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, κι αν προβλέπονται παράλληλα, συγκεκριμένα **μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων** και συμφερόντων του υποκειμένου.

5. Δικαιώματα του υποκειμένου

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα πλήρους **ενημέρωσης** για την υφιστάμενη επεξεργασία και **πρόσβασης** στα δεδομένα του, **διόρθωσης** αυτών σε περίπτωση ανακρίβειας, **διαγραφής** όταν τα δεδομένα δεν είναι πλέον απαραίτητα ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας ή όταν το υποκείμενο αντιτίθεται στην επεξεργασία και δεν υπάρχουν επιτακτικοί νόμιμοι λόγοι που να την δικαιολογούν, ή όταν η επεξεργασία είναι παράνομη ή η διαγραφή επιβάλλεται από τον νόμο. Στην περίπτωση που η ακρίβεια των δεδομένων αμφισβητείται και εν αναμονή της επαλήθευσης της ακρίβειας αυτών, το υποκείμενο έχει δικαίωμα να ζητήσει τον **περιορισμό** της επεξεργασίας.

6. Η αλλαγή παραδείγματος του νέου Κανονισμού: νέα μέσα συμμόρφωσης

Ουσιαδης μεταβολή του νέου κανονιστικού πλαισίου είναι η αλλαγή παραδείγματος σε ό,τι αφορά την συμμόρφωση του υπεύθυνου επεξεργασίας προς τις νόμιμες υποχρεώσεις του. Το μοντέλο του προληπτικού ελέγχου και της τυπικής συμμόρφωσης δια της γνωστοποίησης της επεξεργασίας (απλών) προσωπικών δεδομένων προς την ανεξάρτητη αρχή (κατά τον ν. 2472/1997), υποκαθίσταται από ένα πιο ευέλικτο σχήμα **εσωτερικής συμμόρφωσης**, που στηρίζεται στην **εκτίμηση του κινδύνου** για τα προσωπικά δεδομένα και εν συνέχεια στην **αυτορρύθμιση**.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ο νέος μηχανισμός συμμόρφωσης στηρίζεται στα εξής χαρακτηριστικά:

- **Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο** (risk based approach)
- **Λογοδοσία** (accountability): ευθύνη και απόδειξη της συμμόρφωσης
- Τεχνολογική / οργανωτική διάσταση της προστασίας
 - Προστασία από το σχεδιασμό και εξ ορισμού (Privacy by design/by default)
 - Ασφάλεια ως βασική αρχή επεξεργασίας
- Ενίσχυση διαφάνειας
 - Κοινοποίηση παραβίασης δεδομένων – [data breach notification]

7. Μηχανισμοί αυτοελέγχου

Δύο είναι οι σημαντικότεροι μηχανισμοί αυτοελέγχου:

- Η **Εκτίμηση αντικτύπου** (κινδύνων κι επιπτώσεων) - (DPI , data protection impact assessment) και
- Ο **Εσωτερικός Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων** (DPO, Data Protection Officer).

8. Μελέτη αντικτύπου

Η εκπόνηση μελέτης αντικτύπου κρίνεται αναγκαία όταν η επεξεργασία, ιδίως με χρήση νέων τεχνολογιών και συνεκτιμώντας τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, ενδέχεται να επιφέρει **υψηλό κίνδυνο** για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων.

Για λόγους **ασφάλειας δικαίου** και μείζονος προστασίας των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων, **κρίνεται επιβεβλημένη η εκπόνηση μελέτης αντίκτυπου από την Περιφέρεια.**

Το περιεχόμενο της μελέτης αντίκτυπου θα είναι το εξής:

- Καταγραφή των δεδομένων που συλλέγονται και υπόκεινται σε επεξεργασία από την Περιφέρεια
- Καθορισμός των σκοπών εκάστης επεξεργασίας
- Έλεγχος αναλογικότητας: ήτοι, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας των πράξεων επεξεργασίας σε συνάρτηση με τους σκοπούς,
- Εκτίμηση των κινδύνων για τα υποκείμενα
- Μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων για τα υποκείμενα:
 - Εγγυήσεις προστασίας
 - Προστασία από το σχεδιασμό & εξ ορισμού (by design & by default)
 - Μέτρα και μηχανισμοί ασφάλειας

9. Υπεύθυνος Επεξεργασίας

Ο ορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων είναι **υποχρεωτικός**, στο μετρώ που η επεξεργασία γίνεται από **δημόσια αρχή** όπως είναι η Περιφέρεια.

Ο Υπεύθυνος Προστασίας διορίζεται βάσει προσόντων & εμπειρίας στο δίκαιο και τις πρακτικές προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Συμμετέχει, δεόντως και εγκαίρως, σε όλα τα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την προστασία δεδομένων. Παράλληλα, πρέπει να παρέχονται επαρκείς **εγγυήσεις** για την ορθή επιτέλεση του έργου του: *πρώτον*, να μην υπόκειται σε εντολές ή ιεραρχική εξάρτηση αλλά να αναφέρεται απευθείας στο Περιφερειακό Συμβούλιο και τον Περιφερειάρχη, και *δεύτερον*, να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες (απόλυση, κυρώσεις κλπ.) λόγω της ορθής εκτέλεσης των καθηκόντων του ως υπεύθυνος.

Ο υπεύθυνος προστασίας ενημερώνει και συμβουλεύει για την τήρηση της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων, παρακολουθεί τη συμμόρφωση όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας, παρέχει συμβουλές για την αποτίμηση των επιπτώσεων στην ιδιωτικότητα και συνεργάζεται με ΑΠΔΠΧ κι αποτελεί το σημείο επικοινωνίας με αυτή.

10. Τα βήματα για την εφαρμογή του Κανονισμού:

Θεωρούμε ότι η Περιφέρεια πρέπει να λάβει άμεσα τα αναγκαία μέτρα για την προσήκουσα εφαρμογή του Κανονισμού.

Κατ' αρχάς πρέπει να προβεί σε:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

- Χαρτογράφηση των δεδομένων/αρχείων/ βάσεων δεδομένων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα
- Χαρτογράφηση διαβίβασης δεδομένων, τόσο εντός του Περιφέρειας (εσωτερική ροή δεδομένων), όσο και εκτός της Περιφέρειας (σε ποιους διαβιβάζονται δεδομένα)
- Καταγραφή των πηγών άντλησης δεδομένων από τρίτους.

Εν συνεχεία, οφείλει να λάβει μια σειρά από εξειδικευμένα μέτρα συμμόρφωσης, μεταξύ των οποίων και τα εξής:

- **Σύνταξη Μελέτης Αντικτύπου**
- Εισαγωγή **ρητρών προστασίας** προσωπικών δεδομένων στις συμβάσεις της Περιφέρειας
- Δημιουργία **εντύπων ενημέρωσης** για την επεξεργασία / συγκατάθεση των υποκειμένων
- Καθιέρωση διαδικασιών **χειρισμού αιτημάτων** υποκειμένων (πρόσβασης, διαγραφής, αντίρρησης κ.λπ.)
- Ορισμός **Εσωτερικού Υπευθύνου επεξεργασίας Προσωπικών Δεδομένων**
- Εκπόνηση **Πολιτικής Προστασίας** προσωπικών δεδομένων
- Τήρηση **αρχείου δραστηριοτήτων** επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων
- **Εκπαίδευση υπαλλήλων**
- **Διαβούλευση** με την ΑΠΔΠΧ.

**Ο ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ & ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡ. ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ

.....

Κατόπιν των ανωτέρω, στο Περιφερειακό Συμβούλιο,

Πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση της ετήσιας έκθεσης του Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, για το έτος 2017.

Η απόφαση αυτή πήρε αριθμό **17**

Αφού συντάχθηκε και αναγνώσθηκε το πρακτικό αυτό, υπογράφεται ως κατωτέρω :

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΗΛΙΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΟΤΖΙΩΚΟΣ